

Minna Mirha: Katso näetkö pimeää

Arvostelu: Vesa A. Korhonen

Minnan monella tavalla hehkutettu ja monesta kohtaa maistiaisina esitelty kirja saapui luettavakseni aprillipäivän iloksi. Ja samana päivänä se tuli myös luettua.

Rönsyilevän ja moniulotteisen esillä olon (ja samanlaiseksi pintapuolisen tuntemuksen perusteella kuvautuvan tekijäpersoonan) takaa löytyi kuitenkin tarkan tuntuisesti hienosäädetty kokonaisuus. Voi kuvitella näkevänsä Minnan koneen ääressä äärimmäisen keskittyneenä asettelevan sanallisia paloja paikalleen tiukan loogisesti ja sekä kokonaisuuden että yksityiskohdat armottomasti hahmottaen.

Luvut ovat paikoitellen hyvinkin lyhyitä. Se tuo tekstiin vauhtia. Asioita ei jäädä pyörittelemään, ne todetaan, henkilöiden vaikutelmat todetaan, ja ne purevat ja nielevät turhia jauhamatta. Tarina kantaa silti pitkälle. Kirjan loputtua jäi miettimään, että mitäs tässä nyt oikeastaan tapahtui? Ei lopulta niin kovin paljoa? Tai tapahtuihan siinä, mutta ei aivan suoraviivaisesti vaan monessa, lomittuneessa aikatasossa. Spekulaatiiviseksi fiktioksi voisin isolta osalta tätä nimittää. Yhden sortin dekkarimaisuus on myös läsnä: Asioista kuoriutuu esille uusia kerroksia tarinan edetessä. "Syyllisyys" ja "syyttömyys" samalla kuitenkin menettävät merkityksensä.

Minna itse on luonnehtinut tätä ilmauksilla "Ihastuttavaa oudoille, pahennusta herättävää puritaaneille, kiihdyttävää kummallisille." ja "Kaunis balladi ja tietenkin pilattu kaiken maailman perversioilla! Kiva tunnelma aivan pilalla." Liekö noissa vähän provokaation makua, todellinen puritaanikin pystyisi varmasti lukemaan tämän tyytyväisenä, hänen päässään se kenties kääntyisi varoittavaksi esimerkiksi. Perversiotkin, tai ainakin niiden kuvaus, jäävät melko abstraktille tasolle. Jälleen tuo hienosäätö, se on onnistunut mainiosti! Teot hahmottuvat seuraustensa kautta. Henkilöt hahmottuvat toisten henkilöiden ja toisten henkilöiden tekojen kautta. Jos ottaa elämänsä omiin käsiinsä, se pakenee.

Suosittelen & toivon suurta menestystä! Ynnä jään odottamaan tekijän seuraavaa, mikä se sitten lieneekään.

Minna Mirha: Katso näetkö pimeää

Aarne Pynnönen

Mistä on Minnan kirja tehty?

- fundamentalistiuskonnosta, rakkaudettomasta himosta, valheella kuorrutetusta totuudesta ja syyllisyydestä syntisten

- Tie, Totuus ja Kuolema ovat nimiltään osat sen.

Niistä on Minnan kirja tehty.

Takakannen esittely mainitsee sanat surrealistinen ja balladinomainen. Alkuosa puoleenväliin asti on pikemminkin unenomainen, mutta sitten alkaa ryöpytä uniin perinteistä surrealismia sen, minkä laki sallii. Balladinomainen, kyllä. Jos Verdi eläisi, hän varmaan mielihyvin säveltäisi tähän librettoon oopperan. Kertomus etenee kolmella aikajanalla lineaarisesti kohti näkymätöntä horisonttia. Lukijan pitää vain uskoa ja toivoa, että horisontti löytyy ja janat jossain joskus yhtyvät. Takaumat lyövät tahtia nyt -kerronnalle, vihjeitä tulee, mutta niin harvakseltaan, että tuntuu kuin olisi todella pimeydessä silmät kiinni kirjailijan kädestä pitämänä miettimässä, näkeekö pimeää vai ei. Kaikki tapahtuu kertojan pään sisällä, kukaan tai mikään ei oikeasti liiku, eikä teksti kuljeta itse tapahtumia vaan ajatuksia, joista juoni kudotaan. Päähenkilö Kirtan esittely on kuin kappale luomiskertomusta. Myöhempi Kirtan kuvaaminen on ilmavaa, mutta tarkasti havainnoivaa, analyttistäkin (...melkein päästän kirosanan, ruman, kulmikkaan, erittäin terävän). Voiko nuoren tytön raivoa terävämmin kuvata? Toisen päähenkilön Konstantinin kuvaus on yhtä osuva: viinan lahottama, onnen kadottama, töllinsä kanssa kilvan rapistuva ihmisen rämä. Kolmannen päähenkilön Ellenin kuvaus ei jää näistä yhtään jälkeen.

Äidin ja tyttären suhde on kipeä. Jopa niin, että Kirta lausuu: sinä sitten pilasit minun elämäni. Annapa kuule niin teen sinulle saman. Tästä muodostuu eräällä tavalla tarinaa kantava punainen lanka läpi teoksen. Miksi, milloin ja miten?

Minna on kotiläksynsä tehnyt. Teksti on älykkään ammattimaista ja hauskaa, eikä oikoluvussakaan ole moittimista. Lukuja nimetä, ei numeroida, eikä tarvitse. Ei olisi tarvinnut II osassakaan. Kerronnan napakkuutta terästetään lyhyillä lauseilla, joskus vain yhden sanan mittaisilla, mutta iskevillä. Lestadiolaismahtipontista hartautta nokitetaan käännettyillä sanajärjestyksillä tarpeen tullen. Kohta Minna irtautuu kaukoröyhkämäiseen tykitykseen tajunnanvirtaa ja runontynkää niin, että lukija saa haukkoa henkeään ja aloittaa kappaleen alusta ymmärtääkseen kaiken. Sitten kerronta on pikkutarkkaa, läheistä, mutta kohta katsotaan jo niin kaukaa, ettei oikein tähdetkään enää erotu. Tekstiä nopeutetaan sijoittamalla dialogi kappaleisiin kaiken muun tekstin joukkoon. Lukijan pääteltäväksi jää kuka nyt puhuu. Huumorin suhteen vertaisin tätä mielelläni Matti Näsälän Alaisiin; huumori ei ole tahallista vaan piilotettu sanajärjestyksiin ja lauserakenteisiin, vanhahtaviin sanontoihin, pilkutukseen tai sen puutteeseen jne. Kirta sanookin eräessä soutilukohtauksessa: Isälle kiitos ja taivahalle, sillä minua on uhannut tässä nyt raskaansorttinen helvetti.

Ei suora huumori tällaiseen tarinaan sopsisikaan tyyliä rikkomatta.

Kirjasta pidin vaikka pimeää kartankin.

Minna Mirha: Katso näetkö pimeää

Arvostelu: Vesa A. Korhonen

Minnan monella tavalla hehkutettu ja monesta kohtaa maistiaisina esitelty kirja saapui luettavakseni aprillipäivän iloksi. Ja samana päivänä se tuli myös luettua.

Rönsyilevän ja moniulotteisen esillä olon (ja samanlaiseksi pintapuolisen tuntemuksen perusteella kuvautuvan tekijäpersoonan) takaa löytyi kuitenkin tarkan tuntuisesti hienosäädetty kokonaisuus. Voi kuvitella näkevänsä Minnan koneen ääressä äärimmäisen keskittyneenä asettelevan sanallisia paloja paikalleen tiukan loogisesti ja sekä kokonaisuuden että yksityiskohdat armottomasti hahmottaen.

Luvut ovat paikoitellen hyvinkin lyhyitä. Se tuo tekstiin vauhtia. Asioita ei jäädä pyörittelemään, ne todetaan, henkilöiden vaikutelmat todetaan, ja ne purevat ja nielevät turhia jauhamatta. Tarina kantaa silti pitkälle. Kirjan loputtua jäi miettimään, että mitäs tässä nyt oikeastaan tapahtui? Ei lopulta niin kovin paljoa? Tai tapahtuihan siinä, mutta ei aivan suoraviivaisesti vaan monessa, lomittuneessa aikatasossa. Spekulaatiiviseksi fiktioksi voisin isolta osalta tätä nimittää. Yhden sortin dekkarimaisuus on myös läsnä: Asioista kuoriutuu esille uusia kerroksia tarinan edetessä. "Syyllisyys" ja "syyttömyys" samalla kuitenkin menettävät merkityksensä.

Minna itse on luonnehtinut tätä ilmauksilla "lhastuttavaa oudoille, pahennusta herättävää puritaaneille, kiihdyttävää kummallisille." ja "Kaunis balladi ja tietenkin pilattu kaiken maailman perversioilla! Kiva tunnelma aivan pilalla." Liekö noissa vähän provokaation makua, todellinen puritaanikin pystyisi varmasti lukemaan tämän tyytyväisenä, hänen päässään se kenties kääntyisi varoittavaksi esimerkiksi. Perversiotkin, tai ainakin niiden kuvaus, jäävät melko abstraktille tasolle. Jälleen tuo hienosäätö, se on onnistunut mainiosti! Teot hahmottuvat seuraustensa kautta. Henkilöt hahmottuvat toisten henkilöiden ja toisten henkilöiden tekojen kautta. Jos ottaa elämänsä omiin käsiinsä, se pakenee. Suosittelen & toivon suurta menestystä! Ynnä jään odottamaan tekijän seuraavaa, mikä se sitten lieneekään.

MINNA MIRHA: KATSO NÄETKÖ PIMEÄÄ

BALLADI MUSTISTA MORSIAMISTA

Kirjan otsikko on kysymys, tosin ilman kysymysmerkkiä. Taiteessa niitä ei tarvita.

Kysymyksen vastaus on myöntävä. Kyllä, pimeää näkyy. Ja aika vähän mitään muuta.

Televisiokäsikirjoittaja **Minna Mirha** soittaa mustin koskettimin surrealismiin taipuvaa proosaa. Äidin ja tyttären sudenmorsiankohtalot liukuvat osin yhteen itsellisyyden ja seksuaalisuuden keitoksessa, joka kuplii lupaavasti.

Katso näetkö pimeää kulkee reittiä: tie, totuus, kuolema. Rakkaudesta, sen selittämättömyydestä, paljolti kuitenkin on kysymys. Mitä kiperämmin se jää täyttymättä, tai mitä repivämmin se täyttyy, sitä hallitsevamman jäljen se jättää.

Onni näyttää kiiltokuvalta, eikä siihen voi siksi uskoa. Onnettomuus taas täyttää ihmisen säälittä kokonaan.

Mirha hakee romaanilleen kansanballadin sävyä ja onnistuukin osin, mutta olisi ilman muuta tarvinnut vastukseksen - ja siten myös tuekseen - ammattieditorin. Nyt tulos on epäsuhtainen.

Porvarillinen päiväpuoli, sen iva, toimii. Sen sijaan harhailu mielen hämärässä hetteikössä jää paljolti ihmeenomaiseksi hapuiluksi.

Otaksun, että Mirhan kirjailijanura ei jää tähän.

-Antti Majander, Helsingin Sanomat 9.5.2011

KESÄN EHDOTON YKÖSKIRJA

1. Minna Mirha: Katso näetkö pimeää. Luen nykyään vain faktaa ja olin iloisesti yllättynyt tästä teoksesta. On klisee, että keski-ikäiset miehet eivät lue naisten kirjoittamaa fiktiota.

-Jone Nikula, Ilta-Sanomat Plus-liite 2.-3.7.2011